

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM V MARTINE

Múzeum Andreja Kmeťa, Ul. A. Kmeťa 20, Martin
Mgr. Andrej Bendík, PhD., tel.: 043/24 55 111, e-mail: andrej.bendik@snm.sk,
www.snm.sk/mak

Tlačová správa, 2. august 2024, Martin

Kalcit – majster tvarov

Aj vy ste v detstve zbierali rôzne minerály a pokúšali sa určiť ich druh? O jednom z nich sa môžete niečo nové naučiť a jeho krásu a premeny obdivovať **na výstave Kalcit – majster tvarov v Múzeu Andreja Kmeťa od 6. augusta do 13. októbra 2024.**

Kalcit vytvára až okolo 1000 rôznych známych tvarov, čo je vo svete minerálov unikátne. Po kremeni je druhým najrozšírenejším minerálom v zemskej kôre. Chemickým zložením je to uhličitan vápenatý (CaCO_3). Najstarší známy opis kalcitu pochádza od Plínia Staršieho z roku 79 n. l. Názov kalcit je odvodený z latinského slova calx – vápno.

Metamorfózou vápenca vzniká jeho hrubokryštalická forma – mramor. Vzácne a geneticky zaujímavé sú magmatické karbonátové horniny – karbonatity. Z termálnych prameňov sa vylučuje chemogénny vápenec – travertín. Rozpúšťaním a opätovným vyzrážaním z roztokov vznikajú krasové útvary – jaskyne s ich typickou jaskynnou (sintrovou) výzdobou rôznych tvarov a farieb (brčká, stalagmity, stalaktity, záclony, perly...). Kalcit je významný aj pre živé organizmy vrátane človeka, pretože vytvára ochranné obaly a kostry živočíchov (napr. lastúry, ulity).

Kalcit má aj veľký ekonomický význam. Z vápenca a slienitého vápenca sa vyrábajú stavebné hmoty vápno a cement. Travertín a mramor, ale aj niektoré typy vápenca, sa využívajú ako dekoračný kameň.

Výstava Kalcit – majster tvarov poukazuje aj na ďalšie zaujímavosti tohto minerálu. Štiepne tvary priehľadného kalcitu (tzv. islandský vápenec) sa vďaka dvojlomu svetla využívali v optike pri zostrojovaní mineralogických mikroskopov. Pôsobivá je vlastnosť luminiscencie niektorých kalcitov (vyžarovanie farebného svetla pri ožarovaní ultrafialovým svetlom), za ktorú kalcit vďaka prítomnosti stopových prvkov.

Autorská panelová výstava Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši je doplnená o zbierky kalcitovej jaskynnej výzdoby z Demänovského jaskynného systému, Veľkej Stanišovskej jaskyne a iných slovenských jaskýň, z českého lomu Vitošová či aragonitových jaskýň na Kryme. Panelová časť s jaskynnou výzdobou je doplnená o mineralogické zbierky Slovenského národného múzea v Martine – Múzea Andreja Kmeťa a Východoslovenského múzea v Košiciach.

Viac ako 150 druhov kalcitu predstavuje jeho rôzne genetické typy. Na výstave sú prezentované kryštalické formy kalcitu a aragonitu zo Slovenska (Banská Štiavnica, Bešeňová, Dobšiná, Gemerská Ves, Gombasek, Hodruša-Hámre, Konrádovce, Poniky, Rudňany, Slanec, Špania dolina, Spišské podhradie, Trstín, Vechec, Višňové, Vyhne, Železník

a iné), Česka (Jáchymov, Krkonoše, Příbram, Tišnov, Střekov, Oslavany, Štramberk) a významných mineralogických svetových lokalít (Island, Maďarsko, Maroko, Mexiko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Rusko, Švajčiarsko, USA).

Výstavu realizovanú v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši a Východoslovenským múzeom v Košiciach si budú môcť návštevníci Múzea Andreja Kmeťa pozrieť do 13. októbra 2024.

Kontakt pre bližšie informácie:

Mgr. Andrej Bendík, PhD.

tel.: 043/24 55 111

e-mail: andrej.bendik@snm.sk

Slovenské národné múzeum je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky.

Mediálni partneri SNM:

• **tasr** •

➤ **aktuality.sk**

